

SCIENTIFIC LETTERS
OF ACADEMIC SOCIETY OF MICHAL BALUDANSKY

ISSN 1338-9432

5 $\frac{2}{2017}$

SCIENTIFIC LETTERS
OF ACADEMIC SOCIETY
OF MICHAL BALUDANSKY

ISSN 1338-9432

EDITORIAL OFFICE:

Academic Society
of Michal Baludansky,
Humenská 16,
040 11 Košice, Slovakia,
tel.: + 421 (0)903 275 823
e-mail: asmiba@asmiba.sk

EDITOR IN CHIEF:

▲ Ing. Lenka DUBOVICKÁ, PhD.,
Vice-president of Academic Society
of Michal Baludansky, Slovakia,
University of Central Europe of Skalica,
Slovakia

DEPUTY EDITORS IN CHIEF:

▲ Ing. Peter TULEJA, PhD.,
Technical University of Košice,
Slovakia
▲ Ing. Michal VARCHOLA Jr., PhD.,
Technical University of Košice,
Slovakia

EDITORIAL ADVISORY BOARD:

▲ Dr.h.c.mult. prof. Ing. Miroslav
BADIDA, PhD., Technical University of
Košice, Slovakia
▲ Dr.h.c. prof. Dr. Yuriy BOSHITSKIY,
PhD., Kyiv University of Law of the
National Academy Sciences of Ukraine,
Ukraine
▲ prof. Dr. Mihály DOBRÓKA,
University of Miskolc, Hungary
▲ Dr.h.c. associate prof. Badri
GECHBAIA, DrSc., Batumi Shota
Rustaveli State University, Georgia
▲ Dr.h.c. prof. Ketevan GOLETIANI,
DrSc., Batumi Navigation Teaching
University, Georgia
▲ Dr.h.c. Doc. RNDr. František
JIRÁSEK, DrSc., International Institute
of Business and Law in Prague, Czech
republic
▲ prof. Oleksandr NESTEROV, DrSc.,
Ural Federal University of Ekaterinburg,
Russia
▲ prof. Olha RUDENKO, DrSc.,
Chernihiv National University of
Technology, Ukraine
▲ prof. Dr. Oleg SINEOKIJ, DrSc.,
Zaporizhzhya National University,
Ukraine
▲ Dr.h.c. Ing. Heidy SCHWARCZOVÁ,
PhD., University of Central Europe of
Skalica, Slovakia
▲ Academician of RAES Vasil
SIMCHERA, DrSc., Russian Academy
Economics Sciences, Russia
▲ Dr.h.c. prof.h.c. Ing. Michal
VARCHOLA, PhD., President of
Academic Society of Michal Baludansky,
Slovakia
▲ prof. Tomasz WOŁOWIEC, PhD.,
University of Information Technology and
Management in Rzeszow, Poland

Dear Reader,

This Journal, the Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky has been conceived by the founders of Academic Society of Michal Baludansky as a printed platform for exchanging knowledge between university scholars and experts from different countries who take a keen interest and activities of the outstanding scientist, educator and statesman Michal Baludansky.

The journal is published six times a year. The second issue of year 2017 includes the scientific works of the members of the International Pedagogical Club "Professional Portfolio".

Teachers are proud of their results!

The International Pedagogical Club "Professional Portfolio" is the association of teachers of higher and secondary educational establishments whose aim is to share their professional experience, accumulate and preserve the best teaching methods approved in real life classrooms.

The Club was initiated by *Olena Dobrotvor*, the assistant professor of Pedagogy and Psychology of Professional Education Humanities Institute of National Aviation University and *Alexander Skakunov*, the author of IT-education project "Zero to Hero" who decided to change the format of traditional training courses completely and create the new informal space for communication and constructive work.

To explain more clearly, the feedback from colleagues makes it possible to objectively reflect on teaching practices and prove their own professional achievements, be open to the criticism and recommendations, plan more effective approaches to new classroom situations.

Since May 14, 2016 the project has registered 48 participants from different regions of Ukraine as well as Slovakia, Poland, Germany, Bulgaria, Georgia (<https://www.facebook.com/groups/234752410224796/?fref=ts>). Among them are the heads of teaching departments of the universities, the authors of educational projects (including those based on online platforms), scientists and school teachers.

The organizers of the Club launched a series of training workshops and alternative so called anti-conferences named «Self-Teacher».

In the given format of pedagogical discussions club members inform colleagues on the ways of improving teaching-learning practices and demonstrate working techniques and ways of evaluating training results. The following issues have already been discussed:

- ✓ Critical thinking of the young people, their ideas on training and lectures,
- ✓ Learning a foreign language by "ear-mouth-eyes-hand method",
- ✓ Visualization cognitive activity of students in the classroom,
- ✓ Academic integrity,
- ✓ A workshop on poetry for everybody,
- ✓ Establishing criteria for assessment of student's achievements,
- ✓ Probability theory in the interaction between children and students.

In the near future they plan to create a permanent **International Open Methodical Center** the aim of which will be to organize systematic communication between the teachers of different countries, to issue electronic Portfolio to support current teachers, to expand best practices and support international and democratic education.

The first results of the "Professional Portfolio" are reflected in the scientific and methodological publications in a number of 2/2017 magazines «Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky» within the training program "Training in European Universities. Innovations in Higher Education: Global Trends and Regional Experience" (March 27 - April 1, 2017 Ukraine-Slovakia-Hungary-Austria) with the support of the Academic Society of Michal Baludansky.

Lenka Dubovická, editor

- 96 Rakhmanov Vitaliy**
INTEGRATION OF FUTURE ENGINEER IS IN THE EDUCATIONAL AND INFORMATIONAL ENVIRONMENT OF TECHNICAL UNIVERSITY
- 100 Rynhach Natalia, Vlasyk Lyubov, Shcherbinska Olena**
LIFELONG EDUCATION: ADULT TEACHING, SPECIFIC FEATURES
- 104 Samoilenko Oksana**
NOOSPHERIC EDUCATION: SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL BASIS
- 108 Semenovska Larysa**
USE OF INTERACTIVE METHODS OF TRAINING AS A FORMATION CONDITION OF SOCIALLY-PROFESSIONAL EXPERIENCE OF FUTURE TEACHERS
- 111 Sokhatska Hanna**
COMPETITIVENESS OF HIGHER ECONOMIC EDUCATION: NEW CHALLENGES AND FORMATION FACTORS
- 114 ASMIBA**

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ: ОСОБЛИВОСТІ ВІКЛАДАННЯ ДОРОСЛИМ

Рингач Наталія, Власнк Любов, Щербінська Олена

Анотація

В статті представлено сучасні погляди на освіту протягом життя, їх відображення у міжнародних та вітчизняних документах. Проілюстровано підходи до викладання дорослим з врахуванням типу сприйняття інформації та особливостей контингенту студентів. Показано застосування прийому з розширення та звуження.

Ключові слова: освіта впродовж життя, післядипломна освіта, освіта дорослих.

LIFELONG EDUCATION: ADULT TEACHING, SPECIFIC FEATURES

Rynhach Natalia, Vlasnyk Lyubov, Shcherbinska Olena

Annotation

The article presents modern views on life-long learning and their reflection in the international and national official documents. The main approaches to elaboration and implementation of the methodological approaches to teaching aimed on the development of the principles of the Memorandum on Lifelong Learning are considered. Different approaches to teaching (training) concerning involvement of the different targeting groups (adults, specialists) were analyzed. The necessity of changes in the process of teaching for adults to improve personal incentives to study, to develop the critical thinking and the ability to learn and using of modern methods of presentation of the material was argued. It was proved that the implementation of lifelong learning requires thoroughly a balanced creative approach to teaching for adults, taking into account the main demographic characteristics of the student's contingent, their professional and life experience. Different approaches to teaching adults with regard to various students groups and their perception of information are illustrated. The method of diverging and converging exercise is applied. Also it was pointed that social and cultural function of lifelong professional learning as well as compensative, adaptive and economic functions have a significant influence on the human development and improvement of the quality of human capital.

Keywords: lifelong learning, postgraduate education, adult education.

1. Вступ

«Від освіти на все життя до освіти впродовж усього життя» – ось те гасло, яке відображає сучасні погляди на процес набуття людиною знань і умінь. У 1996 році на засіданні ОЕСР міністри освіти європейських країн проголосили новий курс та продемонстрували прийняття більш широкої ідеї освіти протягом усього життя. Така освіта охоплює всі види цілеспрямованої навчальної діяльності впродовж життя, та спрямована на вдосконалення знань і навичок усіх людей, які бажають брати участь у навчальній діяльності. Причому навчання не обмежується лише освітньою сферою, а стає вагомим чинником зайнятості й соціального забезпечення, економічного зростання і конкурентоспроможності індивідууму і держави в цілому [1]. Серед дефініцій безперервної освіти використовуються такі поняття як освіта дорослих/adult education; продовжена/continuing education; перманентна освіта/permanent education тощо. Найбільш вживаними є освіта впродовж життя/lifelong education та навчання протягом життя/lifelong learning. Під відновлюваною освітою/recurrent education розуміють освіту протягом всього життя як чергування навчання з іншими видами діяльності, переважно з роботою. Попри нюанси, кожне з них віддзеркалює ідею незавершеності освіти для дорослої людини.

2. Основна частина

Ще у першій половині ХХ ст. видатний польський педагог Я. Коменський зазначав, що кожен вік, без винятку, підходить для навчання, і у людини в житті взагалі немає іншої мети, крім навчання. У освіті впродовж життя відрізняють три основні компоненти: навчання грамотності в широкому сенсі, включаючи комп'ютерну, функціональну, соціальну та грамотність з питань здоров'я (health literacy); професійне навчання (підготовка, перепідготовка, удосконалення кваліфікації (job qualification) та не пов'язану із трудовою діяльністю загальнокультурну додаткову освіту (life qualification). На думку Н. Г. Ничкало [2], завдяки своїй наповненості й необмеженості в часі неперервна професійна освіта поєднує в собі можливості для реалізації цілої низки важливих функцій. Серед них: соціокультурна, що включає задоволення і розвиток духовних запитів

особистості та створення умов для постійного зростання; компенсуюча (усунення недоліків у наявній освіті (або її доповнення сучасною інформацією); адаптивна (гнучка професійна підготовка, перепідготовка й підвищення кваліфікації для оновлення минулого професійного досвіду, або, навпаки, здобуття іншого фаху в умовах змін попиту на ринку праці); та економічна, спрямована на задоволення потреб роботодавця у підготовці конкурентоспроможних фахівців, спроможних до впровадження новітніх технологій (на рівні держави, різних галузей промисловості, сільського господарства і сфери послуг).

Тема освіти впродовж життя завжди була особливо ваговою і актуальною для медичних працівників. Неможливо уявити собі фахівця, який впродовж всього трудового життя керується виключно отриманими під час навчання в спеціалізованому закладі знаннями (інакше він стає небезпечним для пацієнтів!), що відобразилося у рутинній багаторічній практиці удосконалення кваліфікації і нормативно регламентованих термінах проходження відповідних курсів у розгалуженій мережі закладів медичної післядипломної освіти в Україні. За інтенсивного зростання потоку інформації, прогресу досягнень медичних науки і практики, імплементації концепції громадського здоров'я актуальною є проблема постійної перепідготовки і перекваліфікації медичних кадрів. Сучасним вузам ставиться завданням не стільки випуск людей з завершеною освітою, скільки мотивованих і готових до навчання протягом усього життя.

Згідно ст. 17. схваленого у першому читанні (2016) проекту Закону "Про освіту", освіта дорослих є складовою навчання впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожного громадянина України на безперервне навчання; органічно поєднується з усіма іншими ланками неперервної освіти з урахуванням пріоритетів суспільного розвитку, особистісних потреб та потреб економік"[3]. Державою визнано право кожної особи на освіту в будь-якому віці та відповідальність щодо створення умови для її набуття. Однією з форм освіти дорослих є післядипломна освіта, яка включає:

- спеціалізацію (профільну спеціалізовану підготовку для набуття здатності виконувати окремі завдання та обов'язки в межах спеціальності);
- перепідготовку (професійне навчання для оволодіння іншою професією працівниками, які мають первинну професійну підготовку);
- підвищення кваліфікації (підвищення рівня готовності до виконання професійних завдань та обов'язків або набуття здатності виконувати додаткові завдання у межах професійної діяльності або галузі знань);
- стажування (набуття досвіду виконання завдань та обов'язків певної професійної діяльності). В Україні відносно частіше використовуються спеціалізація та підвищення кваліфікації у мережі закладів післядипломної медичної освіти системи Міністерства охорони здоров'я.

Однак в проєкті Закону зазначено, що для надання освіти дорослим також можуть створюватися заклади, установи, організації різних форм власності та організаційно-правових форм. Відносно новий для України аспект, але у Норвегії освіта дорослих почалась з курсів, започаткованих політичними партіями, гуманітарними та неурядовими організаціями, і саме в цій країні було вперше прийнято (1976) окремий закон про освіту дорослих [4].

Одним із принципів Меморандуму освіти впродовж життя, прийнятого Лісабонським самітом Ради Європи (2000), є інноваційні методики викладання й навчання. Ним передбачено розробку нової методології навчання для системи безперервної освіти, більше орієнтованої на користувача. Відповідні методи навчання (у формальній і в неформальній освіті) повинні змінюватися в напрямку особистісної мотивації, критичного мислення й уміння навчатись [5]. Тому зупинимось на окремих підходах до викладання на етапі медичної післядипломної освіти.

Люди, які продовжують навчання після набуття певної кваліфікації, є відносно непростою для викладача групою. З одного боку, це зазвичай мотивовані особистості, які прагнуть здобути нові знання або навички (звичайно, якщо не йдеться про "відсиджування" на примусовому заході, організованому керівництвом), і, відповідно, повинні бачити користь від навчання особисто для себе. З іншого боку, такі студенти спираються на свій життєвий і професійний досвід, який, що природно, за окремими позиціями може перевершувати досвід викладача. Корисно, виявивши такий факт, відкрито визнати це, висловивши аудиторії повагу до досвіду конкретного слухача (слухачів) у конкретній сфері, звернутися за порадою і коментарями. Тим самим викладач отримує змогу перетворити його на співника, а не потенційного критикана, який розважатиме групу критичними репліками, пошуком помилок або навіть відвергим глузуванням, що окрім зрозумілого дискомфорту для лектора небезпечно підривом довіри і до решти матеріалу, та в цілому – до зниження ефективності навчального курсу.

Також дорослі болісно реагують на авторитарний стиль викладання, вони повинні мати певний контроль над своїм навчанням. Однак це не означає повну втрату контролю викладача, а сподівання на високу свідомість не мають бути занадто великими. Дозовані підштовхування та стимулювання, баланс між адекватним і справедливим оцінюванням та похвалою – ось одна з найнеобхідніших навичок для учителя, що має справу з дорослими студентами. Тому важливо застосовувати підходи до навчання, спрямовані на вирішення практичних задач з акцентуванням на майбутньому використанні набутих знань з демонстрацією найкращих прикладів засвоєння. Не слід захоплюватися прискіпливою критикою (особливо якщо різниця у віці між студентами і викладачем велика),

адже емоційна реакція образи надовго, якщо не назавжди, унеможливає сприйняття подальшого навчання.

Бажано застосовувати різні стилі навчання, при цьому немаловажним елементом врахування особливостей сприйняття. Зазвичай викладання більш пристосоване для студентів-аудіалів, які віддають перевагу усній інформації. Таким людям відносно важче зрозуміти написаний текст та самим висловлюватися у письмовій формі, отже, навчання сприяють обговорення, усні пояснення та опитування.

Візуали мають побачити, щоб зрозуміти, вони віддають перевагу символам, позитивно сприймають гру з різними форматами, шрифтами, кольорами. Але слід пам'ятати, що «візуально» – це не просто щось показати! Відповідно ефективності навчання сприяють зображення, відео, малюнки, графіки та діаграми, карти тощо.

Натомість кінестетики віддають перевагу руху та доторку і краще навчаються, коли застосовується фізична активність, використовуються матеріальні речі – моделі, препарати, різні наочні приладдя, тобто те, що можна «взяти у руки», змінити його форму або створити самому. Таким особам непросто зосереджено сидіти, важливо передбачати форми учбового процесу, які передбачають необхідність рухатись (змінювати місце), активно працювати самому, а не лише пасивно слухати та дивитись. Навчання сприяють практичні підходи, такі як вправи з використанням комп'ютеру, виготовлення моделей або малювання схем на фліп-чарті. Слід планувати часті перерви у навчальному процесі та оговорювати можливість вільного пересування аудиторію на певних заняттях, практикувати виїзди на місця (якщо це мотивовано процесом та суттю навчального курсу), а також продумати перспективи залучення всіх органів чуття (зору, дотику, нюху, слуху).

Звичайно, що викладач у переважній більшості випадків не має змоги попередньо протестувати своїх студентів та визначити, до якого типу їх віднести. Тому слід використовувати різні методи подання матеріалу – для візуалів, аудіалів та кінестетиків. Ентузіазм, відмова від статичної пози, використання рухів не тільки поживає подання матеріалу, а й не дає студентам втратити увагу і задрімати.

При використанні такої форми як лекції, потрібно усвідомлювати їх переваги та недоліки. Так, очні лекції беззаперечно економніші порівняно з іншими формами – одночасно охоплюється більше студентів, викладач може встановити особистий контакт із учнями, оцінювати стан зосередженості та розуміння (останнє важко при дистанційній лекції, ефективної з огляду охоплення більшої кількості слухачів, проте з утрудненим зворотнім зв'язком). У найкращому випадку і у випадку очної, і дистанційної лекції талановитого викладача така форма може бути стимулюючою та захоплюючою. Однак є і недоліки: лекція часто залишається пасивним процесом, коли тривале слухання знижує активність учнів, унеможливає участь у оволодінні знаннями. З тих якостей, завдяки яким викладач досягає успіху, слід відзначити зрозумілість та ясність подачі матеріалу, але одночасно – образність і красномовність, а також організованість, зацікавленість та зосередженість на своїх студентах. Для дорослих студентів слід більше часу приділити підготовці до лекції, зосереджуючись на питанні "Що хочете дати студентам? І чому? Тобто починати з кінця, при плануванні прогнозуючи результат навчання, обов'язково підготувати вагомий аргумент або тезу – точку зору, провести паралель із іншими курсами або роботами.

З початку заняття важливо відразу захопити увагу студентів, бажано оголосити його цілі, анонсувати, які нові знання або навички будуть отримані. Для

встановлення зв'язку зі своїми студентами важливо якнайшвидше запам'ятати їхні імена, адже персоналізоване спілкування більш ефективне (байдужі з іменами, написаними великими літерами, а якщо їх нема – складені паперові аркуші з іменами допоможуть справі). Слід говорити голосно і з силою, при цьому не занадто швидко. Сприятиме засвоєнню і надання роздаткових матеріалів, використання різних носіїв інформації. Незалежно від віку, інформацією не слід переважувати, діяти за принципом "краще менше, але краще", та ніколи не поводитися як істина в останній інстанції, а залишатися керівником і радником.

Для сприяння більш активній участі у розробці пропозицій, напрацюванні способів вирішення проблем, генеруванні ідей тощо можна рекомендувати прийом розширення та звуження, користуючись відповідними правилами. Так, правилами розширення є насамперед: отримати максимально можливу кількість думок; розширити пошук; стимулювати пошук нестандартних та незвичних ідей; почути і прислухатись до думок інших; розвивати інші ідеї, окрім власних; наочно подати їх тощо. Правила звуження означають бути позитивними і виваженими, звіряти цілі, вдосконалювати ідеї, враховувати новизну. Студентам слід дати завдання висловити ідеї для вирішення проблеми, користуючись цими правилами, дотримуючись динамічного балансу "розширення" і "звуження". Сформульовані індивідуальні ідеї, записані по одній ідеї на аркуші, розміщують на великому аркуші (стіні), згруповують, називають кожен групу, за підсумками обговорення (за потреби), групи переформовують, щось виключають або доповнюють, обов'язково обгрунтовуючи та висловлюючи коментарі. Таким чином, в результаті залишається найбільш прийнятний для всіх перелік, який і презентують. Слід пам'ятати, що саме різні точки зору роблять обговорення цікавим, тому треба спонукати до дискусії та обговорення різними способами – ставити питання, пошук відповідей на які може вести різними шляхами у різних напрямках (уникати вузьких питань, які передбачають лише один напрямок або однозначне рішення); не намагатися підвести під бажаний результат і отримати прогнозовану відповідь. Це не той випадок, коли питання вже містить відповідь, воно має змусити і допомогти студентові "зануритись" в тему і самому у ній розібратись. Тому частіше питати "Як? Чому? Що ще?", аніж "Скільки? Коли?". Найбільш ефективно давати для спільного обговорення такі питання, на які просто немає єдиної правильної відповіді. Ще одне правило, яке викладачі зазвичай порушують – питати по черзі, а після того, як питання поставити, мати терпіння мовчки почекати відповіді. Адже доросла людина, яка відповідально поставилась до завдання і ретельно обдумувала відповідь, впевнившись, що результатів її роздумів не дочекались, надалі не стане обтяжувати себе зусиллями.

Одним із засобів оживити "в'яле" обговорення є так званий "холодний дзвінок" (Cold call) – неочікуване запитання, на яке треба відповісти без підготовки. В малих групах робота більш продуктивна, ніж індивідуальна або у групах великих, однак не лишнім буде впевнитись, що працювали і засвоїли матеріал всі, а не лише лідер, який презентував напрацьоване. Для цього можна попросити кожного з групи швидко відреагувати на короткі контрольні запитання. Для кращого розуміння можна проводити аналогії з відповідними темі суспільними (історичними, політичними, науковими, культурними) подіями, останніми або минулими, чи загальновідомими прикладами з мистецтва. Для дорослих (якщо не торкається їх професійних інтересів), не слід без [6]

попереднього пояснення брати за приклад незнайомі зразки. Адже більшості людей важко зізнатись, що вони не знайомі з певними міфами, літературними або музичними творами, тому краще обмежитись найпопулярнішими з них або масовою культурою.

Важливо не забувати зробити висновки при завершенні заняття, та закінчувати "на високій ноті", залишаючи наприкінці питання яке змусить замислитися, або проблему, яка потребує негайного вирішення, як варіант – адекватну яскраву цитату. Після підведення підсумків можна анонсувати наступні зустрічі, попросити поділитись враженнями тощо.

3. Висновки

Таким чином, імплементація освіти протягом життя потребує ретельно виваженого креативного підходу до викладання дорослим з врахуванням особливостей контингенту студентів, їх професійного і життєвого досвіду, типу сприйняття інформації та використанням сучасних методів представлення і інтерпретації матеріалу. Відповідно методи навчання (як у формальній, так і в неформальній системі освіти) мають змінюватися в напрямку формування особистісної мотивації, критичного мислення й уміння навчатись.

Список літератури

- [1] *Making a European area of lifelong learning a reality* / European Commission. – Available at: <http://ec.europa.eu/education/>
- [2] Ничкало Н. Г. *Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія* // *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, 2001, Вип. 1. сс. 9-22.
- [3] [3] *Закон України «Про освіту» (Проект)*. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58639
- [4] *Country report on the action plan on adult learning: Norway* (March 2011) – GHK, Research voor Beleid: <https://ec.europa.eu/epale/en/resource-centre/content/country-report-action-plan-adult-learning-norway>
- [5] *A Memorandum on Lifelong Learning* // Commission of the European communities. Available at: http://arhiv.acs.si/dokumenti/Memorandum_on_Lifelong_Learning.pdf

References

- [1] *Making a European area of lifelong learning a reality* / European Commission: – Available at: <http://ec.europa.eu/education/>
- [2] Nychkalo, N. H. (2001). Continuing professional education as a philosophical and pedagogical category. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*, 1, 9-22
- [3] *Law of Ukraine On Education* (project). – Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58639
- [4] *Country report on the action plan on adult learning: Norway* (March 2011) – GHK, Research voor Beleid: <https://ec.europa.eu/epale/en/resource-centre/content/country-report-action-plan-adult-learning-norway>
- [5] *A Memorandum on Lifelong Learning* // Commission of the European communities – Available at: http://arhiv.acs.si/dokumenti/Memorandum_on_Lifelong_Learning.pdf

Rynhach Natalia, Doctor of Science Degree in Public Administration Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, T. Shevchenkabulv., 60 Kyiv, Ukraine, *e-mail*: n_rynhach@ukr.net r_na@rambler.ru, Leading research fellow, *graduated*: State Medical Institute, Chernivtsy 1984, National Academy of Public Administration, Office of the President of Ukraine, 2009, *professional orientation or specialization*: demography, public health, health and social policy issues, *the most relevant publication outputs*: 1. Rynhach N. O. Public health as a factor of national security [Hromads'kezdorov"ya v Ukrayini yak chynnyknatsional'noyibezpeky] – Kyiv, 2009, 296 p. 2. Rynhach N. A. Economic equivalent of losses due to of premature mortality in Ukraine [Ekonomycheskyekyvalentpoter' vsledstvyeprezhdevremennosmertnosti v Ukrayne] // Demography and social economy [Demohrafiya ta sotsial'naekonomika], 2016. № 2 (27), .pp. 39-49.

Vlasyk Lyubov, Higher State Educational Institution of Ukraine «Bukovinian State Medical University», Chernivtsy, Ukraine, *e-mail*: lyubov.vlasyk@gmail.com, assistant of department of social medicine and public health, *membership in the most important professional or academic institutions*: member of Association of Physicians of Ukraine, *graduated*: State Medical Institute, Chernivtsy, Ukraine 1986, *professional orientation or specialization*: social medicine, *the most relevant publication outputs*: Cheban V.I., Vlasyk L.Y Innovative approaches to preventive orientation training of doctors during the health care reform in Ukraine. Recent issues of quality medical education: XIII All-Ukrainian..konf [Innovatsiyni pidkhody do profilaktychnoho spryamuvannya pidhotovky likariv u period reformuvannya systemy okhoronyzdorov"ya Ukrayiny]. (Aktual'ni pytannya yakosti medychnoyi osvity): Ternopil', 2016., V.1, pp. 314-315.

Shcherbinska Olena, Candidate of Medical Sciences, Assistant of the Department of Obstetrics, Gynaecology and Perinatology, Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Dorohozhytska 9, Kyiv, Ukraine, *e-mail*: 96olya@gmail.com, *Membership in the most important professional or academic institutions*: Vice-president of All-Ukrainian organization "Association of Perinatology of Ukraine". *She graduated*: Bogomolets National Medical University, Kyiv 1995. *Professional orientation or specialization*: general medicine, obstetrician-gynecologist. *The most relevant publication outputs*: 1. Goyda N.G., Shcherbinska O.S. Medical staff and their proficiency – is the main part of family medicine development [Medychnikadry ta ihniy profesiynny riven – osnovna skladova rozvytku simeynoi medycyny] – Family Medicine 2016 №5(67), pp. 126-128. 2. Shcherbinska O.S. The ways of optimization continuous professional doctor's development [Shlyahy optymizatsii bezperernvogo profesiynogo rozvytku likarya] – Health of Woman 2016 №8(114), pp. 119-120